

Nr. 958

Suured segadused

Taast. Muisu. Itarchimastus Tallinas

Nr. 958.

120499

Suured segadused (Hajameelsed)

A. Kotzebue nali 1 v. Saksakeelest B. K.

Tegelased.*)

Major Tolmuk — kaitseväelane erus.

Liisi — ta tütar.

Kapten Kaasik — kaitseväelane erus.

Karl — ta poeg.

Aeg: olevik.

Koht: tuba majori korteris.

Kestvus: umbes kolmveerand tundi.

Sisuseletus.

Majoritütar Liisi armastab kapteni poega Karli, kellede isad aga sõjamehelikult karevad ja laste õnnest väljagi ei tee. Kuid niihästi major kui ka kapten on mõlemad hajameelsed. Et nad hiljuti vast kortereid vahetasid, siis tekib terve rida pööraseid situatsioone, nagu näiteks üks niisugune, kus kapten hajameelsuse hoos majori korteri tülles ja arvamisel olles, et ta oma kodus on, poja majori tütre tuppa lukustab. Mis majori koju tülles sünnib, seda võib vaevalt ennustada. Igatahes — see on mäng, mis pääle kerge lavaehituse ja väheste tegelaste arvu omab suurepäraselt lõbusa ja kerge sisu.

*) Näidendi ettekandmiseks saab Tavet Mutsu Teatriraamatukogust mängimisloa ja tegelastele vastav arv raamatuid. — Pääraamatu, kui ka osade ära kirjutamine on säädusega keelatud. Samuti on saadaval mängujuht, milline toob lava-plaani ühes mitmesuguste tarviliste juhataste ja rekviitide loetlusega.

Eru-major Tolmuki mugavasti säädeldud elutuba. Uksed keskel, paremal ja vasakul. Laual lebab virm vanu ajalehti ja prillid, kuna ühel toolitoel ripub öökuub.

Liisi istub akna all toolil ja piilub õue. Märkab siis kedagi suure rõõmutunde ja häämeelega.

Liisi. Ah, sääl ta lähebki! Ei — nüüd tuleb ta kiirel käigul siiapoole! — (Avab akna, tasa ja ettevaatlikult.) Karlike! Sina! Olen päris üksi kodus. (Eemaldub aknast.) Seda ei lase ta enesele mju korda öelda! Sääl ta ongi! (Avab ukse ning paneb ettevaatusele manitsedes näpu huulile.)

Karl (tuleb hooga). Ah, mu väike Liisike, ometi kord sinuga! Mõtle kui kaua juba pole me ühtteist näind!

Liisi. Üksteisega rääkind, tahtsid sa vist öelda, Karlike. Ühtteist näeme ju igapäev.

Karl. Nojah — seda pead sa igapäiseks nägemiseks, kui ma läbi vihma ja tormi siia akna alla hiilin, et vaadata ja näha kuidas su käsi nõelaga töötades ülesalla liigub!

Liisi. On minul siis selles stüüd, kui papake nii harva kodust välja läheb! Näed — on mul vist kerge siin üksi istuda ja noaaegseid ajalehti lugeda, mida ühe ja teise pakikese ümbert igavuse peletamiseks kokku kogun. Kuid loobugem sellest, on tähtsamatki üksteisele öelda. Ah, Karlike, mul on sulle palju hääd ja halba!

Karl. Muinul ka!

Liisi. Mu papal on üks vana-vana sõber, kus, seda ma ei tea — sellele tahab papa mind naiseks anda!

Karl. On see häa sõnum?

Liisi. Halb muidugi, Karlike. Aga täna saabus mustaservadega kiri — to vanahärra oli kõrvad pää alla pannud.

Karl. Jumal ülendagu ta hingekest, alandagu ta patukest! Magagu ta kaua ja rahus! Minuga on praegu samasugune lugu. Minu isa tahtis mind paari panna neiuga, keda ma ei tunnudki, kuid nüüd lasi see neiu ühe teisega varvast!

Liisi. Hääd teed! Nõnda siis oleme jällegi vabad!

Karl. Vabad? Mina pole vaba!

Liisi (kelmikalt). Ära siin tee nii stütut nägu! Muidugi pole sa vaba, vaid minu kamitsais! Aga ma ei mõtlegi sind nendest vabastada. Kui mina sinu võrgus pääd murrar, murra siis sina ka minu omas!

Karl. Kuid nüüd oleks juba viimane aeg võrkude asemele abielusidemeid sõlmida.

Liisi (ohates). Ja — kui aga meie isad kah nii mõtleksid nagu meie! —

Karl. Noh — sinu oma puges mättasse, minu oma lasi varvast — mis meid siis veel takistab?

Liisi. Ma ei tea küll õieti, kuid mul on sellane tunne, nagu ei salliks me isad ühtteist.

Karl. Aga nad teenisid ühes sõjaväeosas.

Liisi. Seda küll!

Larl. On nüüd mõlemad erus!

Liisi. Mnjaa —

Karl. Mälestavad seltsis oma vabadus-
sõja seiklusi —

* Liisi. Ja isegi armuseiklusi! Oi, tead sa Karlike, minu isa on sageli neist vägagi vaimustatud!

Karl. Näed — ometi sobivad nad täiesti!

Liisi. Kuid siiski — on komistuskive. Minu papa teeb sellest suure vahe, et tema major, sinu oma aga kapten on. Minu papal on vabadusrist, sinu omal pole. Minu oma rikas, sinul väene. See segab nende vahet: märksa.

Karl. Mõlemad on aga aumehed läbi ja läbi.

Liisi. Teadagi. Aga minu papa laenas sinu omale raha, mida ta tähtajal tagasi maksta ei jõua — see on jällegi üks konks!

Karl. On see võlg suur?

Liisi. Viissada krooni. Siis pidite teie maksujõuetusel sellest ilusast korterist siin loobuma —

Karl. Aga mis on siis sellest viga?

Liisi. Ja — ja, arvad sa, et sinu isal hää oli vaadata, kuidas meie siia sisse asusime?

Karl. Noh — selle on ta vist juba ammu unustand, sest ta on sageli väga hajameelne —

Liisi. Ma arvan — hajameelsuses on nad meistrid mõlemad.

Karl. Võib olla. Minu isa oli hiljuti haiglane ja tõotas päeval mitte välja minna, kuid õhtu cel riietus ta siiski, seejuures jättis aga öömütsi pähe ja läks niimoodi tänavale. Talle vastutulev sõber hüüdis teda nähes: „aga kallis inimene, miks siis öömütsiš?“, tema aga vastab rahulikult: „ma pole täiesti terve ja ei taha veel välja minna!“ (Naerab südamest.)

Liisi (naerdes). Ja minu oma kinnitas väljamineks uksekella kohale sildi: „kui mitmekordse helistamise järele ei vastata, pole majori kodus!“, tuli siis ise hilja õhtul tagasi, kõlistab ja kõlistab. Aga teenija oli magama jäänd ja ei kuulnud kella. Siis loeb papa viimaks enese kirjutatud silti, ohkab „ah ta pole ju kodus!“ ja läheb rahulikult tagasi! (Naeravad jällegi südamlikult.)

Karl. Bravoo! Kuid sinu isast poleks ma seda küll uskund!

Liisi. Hajameelsuses väärivad nad mõlemad auhinda!

Karl. Seda kergem peaks sul olema minu vastuvõtt!

Liisi. Arvad? Pean sind ootama vist oma toas?

Karl. Miks mitte? Olen siin palju aastaid eland ja tunnen siin väiksema kui nurgakese!

Liisi (mossis huulil). Kuid mina ei salli nurke! Arvad siis, et ma sinuga mööda nurke —

Karl (teda vaigistades). Ei, ei, kallis Liisi. Nurkadest kõnelesin ma enda peitmise mõttes! (Ohkab.) Jah — kas ma seda oleks võind arvata, et Liisi kord minu toas elutseb! Lase ma korraks ainult vaatan sinna!

Liisi. Jaa — kuid mitte sinna sisse. Kui isa näeks! (Avab oma toa ukse.)

Karl. Sää! — akna all — seisis mu kirjutuslaud.

Liisi. Nüüd on sää! minu käsitöölaud.

Karl. Ja selle vastasseinal rippus sinu pilt.

Liisi. Nüüd ripub sää! pühapilt, kuid — selle taga sinu pilt.

Karl. Ja ahju kõrval raamaturiid —

Liisi. Minu terve raamatukogu mahub tasku.

Karl. Jah, Liisi kallid — tuba on küll väike, kuid sinuga kahekesi sää! elada —

Liisi. — oleks see hiiglaloss, kas pole? Vast ehk huvitab sind ka mu papakese töötuba? (Avab vastasukse.)

Karl (sisse vaadates). Milline muutus kõikjal! Varemalt olid selles toas minu isa jahitarved ja —

Liisi (kuulatades). Tst! Sää! tuleb keegi! Taevane jumal, kui see nüüd mu isa oleks!

Karl. Pean ma enese peitma?

Liisi. Peitma? Häbene ometi!

Karl (tasa). See on minu isa!

Liisi (samuti). Kuidas tema täna selle teekonna ette võttis?

Kapten (tuleb). Soo. Mida ma näen! Preili Liisi teeb minu pojale külaskäike!

Liisi. Kuidas nii, härra kapten?

Kapten. Pean teile teatama, armas preili, et see mulle väga väga võõrastav on. Neiu, kes nooremhele juba tema korterisse külaskäike teeb, on —

Karl (tasa). Näed, ta arvab kodus olevat!

Liisi. Aga lubage ometi, härra kapten —

Kapten. Ei, ei, preilike, seda ei luba ma mingil kombel! Mina kaitsen teie isa, seega ühtlasi ka teie ausat nime!

Karl. Aga võta oma mõistus siis kord kokku, isake!

Kapten. Vaiki! Mitte sõna! Muidugi teada on see kõik sinu mõjumisel sündind! Sina teadsid väga hästi, et sa temaga muidu kokku ei saa, kui siin ja meelitasid ta oma tuppa!

Liisi. Palun väga, kapteni härra, ma ei laseks end kunagi niivõrd meelitada!

Kapten. Siis olete nähtavasti enda tahtmisel siin? Väga kahju, seda halvem!

Karl. Aga isake, sa oled ju —

Kapten. — nagu viies ratas vankri all, tahad sa öelda, mis?

Karl. Majorihärrat pole sugugi kodus!

Kapten. Ja seda silmapilku kasutas preili Liisi kodust põgenemiseks! See on vist rumalam tegu, mida üks noor neiu võib korda saata. Ma annan teile hää nõu: kaduge silmapilk!

Liisi (tasa Karlile). Ta on täna jälle hajameelsuse hoos, katsu kuidas temaga hakkama saad! (Läheb oma tuppa.)

Kapten (pääle pausi). On ta ära?

Karl. Jah. Kuid see polnud sinust ühe viisaka neiu kohta mitte ilus!

Kapten. So?

Karl. Ja päälegi pole me sugugi oma kodus!

Kapten. Kas oma või tütrikerteris, see on mulle üsna ükskõik! Ühe sõnaga: mul on villand sest jutust!

Karl. Väga hää. Ma lähen!

Kapten. Kuhu? Sina lähed? Kuhugile ei lähe sa! Sammugi ei lähe sa sellest majast välja!

Karl. Südamest hää meelega!

Kapten. Sa tahad talle järele lipata, et siis tema isa äraolekut kasutada ja tema juures aega veeta võiksid! Niisugused on siis su autunded enese, härra majori ja oma pruudi vastu!

Karl. Pruudi? Aga mul pole ju ühtki pruuti?!

Kapten. Kuulmatu! Temal pole pruuti!

On see siis tänuks minu vaeva ja hoolitsemise eest? Või tahad sa kõigi mu vaevadele käega lüüa, et üht ausat neidu häbistada?

Karl. Aga kallis isa —

Kapten. Suu! Aitab juba. Väga kena, et ma nii möödaminnes majorihärra äraolekust teada sain. Ma pean seda oma vana sõjakaaslase vastu kohuseks, tema tütre au ja julgeolekut kaitsta, olgu siis selleks vargaks kas või mu oma lihalik poeg. Seepärast ole siis õige rahulik, et sa täna jalga välja tõsta ei tohi.

Karl. Kuidas soovid!

Kapten. Jah — seda ma soovin. Vähe sellest — seda ma käsen. Kindlustuseks panen sinu su oma tuppä luku taha.

Karl. Minu tuppä?

Kapten. Jah. Ilma vasturääkimata! Marss sisse!

Karl. Aga, jumala pärast, isa —

Kapten. Suu! Sa tunned mind väga hästi!

Karl. Siia tuppä?

Kapten. Jah, siia tuppä! Sää! on sul igavuse peletamiseks kirjandust küllalt.

Karl (muiates). Oh, igavuse eest ära muretsegi!

Kapten. Siis mine!

Karl. Kui see sinu tõsine soov on, isa —

Kapten. Vä!k ja pauk — siis mine kord juba, kui tahad, et ma ei vihastaks. Silmapilk sisse!

Karl. Noh siis jumala nimel! (Liisi tuppä.)

K a p t e n (lukustab ukse Karli järel ja pistab võtme tasku). Kui ma teisiti toimiks, siis mõtleks majorihärra, et ma ise oma poega tema tütre võrgutamisel abistan. Hoidku taevas! Ehk ma küll vaesem, alamas auaastmes ja ilma vabadusrivistita olen — aus olen ma siiski. Tahtsin veel täna mõnegi vajaliku käigu linnas teha, kuid et asi me mõlemate laste ausse puutub, siis jään küll meelsamini koju. Kes selles kindel võib olla, et poiss muidu lukku ära ei löhu! (Tõmbab vormikuue seljast, paneb tooliseljale ning ajab öökuue selga. Istub mugavasti toolile.) **Aa** — siin on ka ajalehed! Tubli. Loeme need kohe esimeses järjekorras läbi. (Võtab ajalehed ning asetab laual lebavad prillid ninale.) **Hm, hm**, see on aga veider! Mis peaks mu silmadel viga olema, et isegi prillidega lugeda ei näe? Kas õige — ma usun, mu silmad on paranend! Ilma prillideta näen ma juba palju paremini! (Loeb lehte.) Väerinnal seisukord muutuseta. **Hm!** Kurat võtaks, minu arvates pole ju praegu kusagil sõda! **Hm!** Külap vist trükiviga. (Vihatujus.) Läbi tuleks kloppida need trükitoõlised kõik! (Loeb.) Saksamaal läks ühel inimesel korda kaks kilomeetrit ilma peatuseta edasi lennata. Ptüi, kurat! Zepp lendab ööpäevaga ümber maamuna, sellest ei kirjuta keegi! (Loeb.) Homme on tema majasteedi keiserliku kõrguse Nikolai II sünnipäev. (Laseb lehe langeda.) See on aga uudis, pagan võtaks. Kolla elab jälle! Ja pühitseb oma sünnipäeva isegi! Uskumatu päris! (Süveneb lugemisse.) Veider!

Maj or (tuleb ja vahib käesolevat vekslit, kaptenit märkamata). Ja — ja, vekslit tähtpäev on käes. Täna on viimane aeg maksmiseks. Näis siis, kas mu vana sõjasõber kah täpne mees on. (Paneb vekslit tasku.) Pean kodus olema — ta võib iga silmapilk tulla. (Võtab kuue seljast, asetab tooli seljale ning otsib öökuube.) Kus pagan mu öökuub on saand? (Otsib ning märkab seejuures kaptenit.) Ohoo, kes sääls' istub? See on ju kaptenihärra!

Kap ten. Aa, tere tulemast härra major!

Maj or. Olete juba kaua siin?

Kap ten. Umbes veerand tundi.

Maj or. Näha on jah. Olete end üsna mugavasti sisse säädnud!

Kap ten. Mnjaa — kodus olles meeldib mulle väga öökuues istuda.

Maj or. Pagan võtaks — te pole ju ometi kodus!

Kap ten (lõbusasti naerdes). Hähähähä! Muidugi kodus, härra major! Kas te siis enam minu tuba ei tunne? Mul on ju ennemgi au olnud teid oma juures külalisena näha.

Maj or. Ah — siis palun ma küll tuhat korda vabandust! Mulle tuli ette, nagu oleksin ma oma koju tulnud ja võtsin isegi kuue nii vabalt seljast. Veel kord andestust!

Kap ten. Pole viga! Ma tean ju endisest aegadest, et te veidi hajameelne olete.

Maj or. Kuid see on siiski liig! (Paneb enda kuue asemel suure vaevaga kitsa kapteni oma selga.) Palun veel kord vabandust!

Kapten. Ah, ärge asjata kulutage sõnu, härra major! Seda võib igatühele juhtuda. Palun istuge, härra major! Ja — jaa! Tänapäeval veel juhtub igasugu imesid. Lugesin praegu ajalehte — päris imelik — kuid sõda on jälle lahti!

Major. Mis? Kus? Kellega?

Kapten. Sellest pole mul aimugi! Kirjutatud on: väerinnal seisukord muutuseta. Ja siis on veel üks imelik uudis: vene keiser Kolla elab! Homme on tal sünnipäev!

Major (lehte silmitsedes). Aga palun, härra kapten — see ajaleht on ju aastast 1915!

Kapten (pettunult). So? Kas tõesti? See on ju siis hoopis teine asi!

Major. Ja, siis olid ajad hoopis teised! Aga — kust olete küll selle vana ajalehe kätte saand?

Kapten. Jumal teab. Külap mu poeg ta kusagilt välja kiskus.

Major. Jah — üht sellast vana ajalehte lugeda — see on liigutav päris!

Kapten. Pisarateni liigutav!

Major. Nii kaob ilma toredus!

Kapten (ohates). Seekord olid kuldsed ajad. Kõiki oli küll, kõik asjad olid palju odavamad —

Major. Kuid nüüd on hoopis raske palgaga elatuda.

Kapten. Väga raske isegi! Kokkuhoidu peab harrastama, nagu mina seda teen — ennem sai ikka veini — nüüd peab veega leppima, enne tõmbasin türgi tubakat, nüüd imeodavat juurikaprahti. Enne kandsin siidist öökuube, nüüd peab leppima kõigega. Önn, kui villasegi omad!

Major. Mis puutub teie öökuube, siis on see ju praegugi siidist, nagu näen.

Kapten (vaatab öökuube). Tõesõna jah. See on küll tõesti siidist.

Major. Ja päälegi on see veel minu öökuub, kui ma ei eksi.

Kapten. Mis? Teie? No see on alles tore temp. Kuidas ma teie öökuue kätte sain?

Major (ümber vaadates). Hm — ja! Õieti öelda, härra kapten, arvan ma, et see siiski ikka minu korter on!

Kapten. Võib see võimalik olla?

Major. Tuletage meelde: te kolisite siit ju mõne päeva eest välja ja ma uurisin korteri omale.

Kapten. Kurat võtaks — teil on õigus! Olen selle täiesti unustand! Palun andestust!

Major. Ei tee viga, ei tee viga! Tean juba endistest aegadest, et te veidi hajameelne olete.

Kapten. Aga see on siiski ikka liig! Võõras maja, võõras öökuub — oh, andestage, palun! (Tõmbab öökuue seljast ja ajab majori kuue selga.)

Major. Palun väga, ei tee vähematki viga! Rõõmustelen väga, et sellane juhtum teid mulle külla tõi.

Kapten. Olen teile südamest tänulik. Ei unusta ial oma tänuvõlga!

Major. Võlga? Kõnelete te sellest 500 kroonist, mis minult laenasite. Sellaga pole kiiret!

Kapten. Mis? Võlg? 500 krooni?

Major. Vast ehk on teil veel meeles?

Kapten (käega vastu peäd lüües). Oo mind eeslit küll! Muidugi, muidugi! Kudas on õieti tähtpäev?

Major. Täna.

Kapten (hüppab püsti). Täna? Ah — andke mulle veel kord andeks, selle unustasin ma hoopis. Pean kohe jalamaid linna jooksuma, et tarvilist raha koguda. Nägemiseni, härra major! (Ruttab välja.)

Major (talle järele). Aga mul pole ju sellega sugugi kiiret — (Üksi eneses.) Tubli mees. Sellaseid leitakse tänapäeval harva! Kuid pagana päralt — ma ei mõista, miks see pagana rätsep mu kuue nii kitsa on teind! See võib ju iga silmapilk õmblusest rebeneda. Liisike! Liisi!

Liisi (oma toas). Jah papake!

Major. Kus sa oled? Tule siia!

Liisi. Ma ei saa, papake! Olen luku taga! Uks on lukus!

Major. Lukus? Uks lukus? Kuidas nii?

Liisi. Tõmbasin ta liiga ettevaatamatult ja kõvasti kinni, ning lukus ta oligi!

Major. Hm! See kõlab väga kahtlaselt! Sa oled ometi üks!

Liisi. Üksi? Nojah, kuidas keegi võtab!

Major. Vaata ette, tüdruk! Seda ma ei salli. Kui ma sinu toast mõne poisi leian, siis löön ma ta vaese omaks!

Liisi. Jumal hoidku! Pääle õmblejanna pole minu juures kedagi!

Major. Siis tule välja!

Liisi. Ma ei saa ju!

Major. Kus on siis võti?

Liisi. Kui ma teaksin! Ehk pistsid sa selle ise hajameelsuses omale tasku?

Major. Lori kõik! Nii hajameelne ma siiski pole! (Kobab tasku.) Tõe jutt, siin ta ongi! Ma leidsin võtme üles!

Liisi. Palun, papake, ära ava veel ust!

Major. Miks siis mitte?

Liisi. Õmblejanna häbeneb! —

Major. Mis ta siis häbeneb?

Liisi. Ta proovis üht mu kleitidest omale selga!

Major. Noh — mis sellest siis on?

Liisi. Ta pole veel täiesti riides!

Major. Veel mis! Siis aitan ma teda!

(Avab ukse. Liisi ja Karl tulevad toast. Karlil on kleit seljas ja ratt pääs. Näib täielikult naisena.)

Karl (kumardub).

M a j o r. Hm! Kaunis kena tüdruk!
(Kõvasti.) Seda preilit pole ma sinu juures
varem kohanud, Liisi?

Liisi. Ta peatub meie linnas alles teist
päeva.

M a j o r. Nii? Kuidas teile meie linnas
ka meeldib, armuline preili? (Karl kummardub.)
Kummardus? See peab vist tähendama et
hästi? (Karl kummardub jälle.) Jällegi kummardus!
(Kõrvale.) Näib alles algaja olevat, sest
tal pole kommetest veel aimugi! (Karl tahab
minema hiilida.) Oodake ometi veidi! Ka mina
tahaksin meeleldi teie käest midagi tellida,
nimelt midagi — (Liisit vaadates.) oma tütrele
ktnngituseks. (Liisile.) Kuid sina, tüdruk, ei
tohi ju, pagana pihta, teada, mis see on.
Jäta meid natuke preiliga kahekesi.

Liisi (kõrvale). Ma usun, Karl meeldib
talle vist!

M a j o r. Aga siis mine juba kord, tütreke!

Liisi. Aga papa — ma tellisin juba
isegi nii rohkesti —

M a j o r. Pruudi ehteid, eks?

Liisi (pahaselt). Ka neid!

M a j o r. Kuid nüüd tahan ka mina
midagi tellida!

Liisi. Aga tal on ju nii palju tööd —

M a j o r. Pagana pihta — mina tahan
temaga kõneleda ja see on kõik. Mine
jalamaid kõöki, sest lõunaks tuleb ka kap-
tenihärra meile ja ta sööb meeleldi õuna-
kooke munavahuga.

Liisi. Aga ma ei oska neid küpsetada.

Major. Siis mine mu töötuppa, otsi säält raamaturiulilt kokaraamat üles ja tee juhatuste järele.

Liisi. Aga papake —

Major. Mine kord juba! See alaline vastunorimine! (Lükkab Liisi raamatukogu tuppa. Karlile.) So. Siis nüüd oleme kord ometi kahekesi, kallid lapsed! Nüüd on ka teie käes kord midagi kõneleda. Mis? Te vaikite ikka veel? Siis pean küll mina ise — Vaadake, armuline preili, milliseid töid teie meelsamini teete? (Karl nikutab pääga.) Päähehteid? Seda võib juba uskuda. Kuid miks te siis nii väga häbenete! Arvate vast et ma ehk liig vana olen ja teie seltsiliseks ei kõlba? Oo, palun väga, olen nii paljude õmblejannadega kokku puutunud ja nende täieliku sõpruse omandand. (Karl kummardub.) See on täitsa tõsi, ma ei tee sugugi nalja! Vaadake nõnda, armulisein — kas ei võiks ka meigi ligemalt üksteisega tutvuda? Kuidas? Mis? Teie ohkate? See on ju hää tundemärk. Aga kus on siis teie pääehe? Milleks te seda minu eest peidate? (Haarab Karli käe ja paitab seda.) Milline ilus kääke! Kuid kare ja rakuline! Vaene, laps! Olete vist juba maast madalast kõvasti töötama pidand! Seda püüame tulevikus parandada, kas pole? Kuid miks pöörate siis oma pää eemale? Teie väike kelm! Tuleb teid see-eest veidi lõuast näpistada! (Näpistab.) Mis? Välg ja pauk — ma arvan — teil on päris

keskmised vurrud!? Sarvik mind söögu, ega te ometi — (Kisub talt räti pääst ja langeb ehmununa tagasi.) Mees! Mees! Kurat ja põrgu — mees!

Karl (kummardudes). Andke andeks — majorihärra!

Major. Inimene, ütelge siis ometi, kes te olele?

Karl. Kapten Kaasiku poeg Karl Kaasik! Ma armastan nimelt teie tütart!

Major. So. Või tema armastab minu tütart! Ja seda julgete mulle nii avameelselt ütelda! Teie olete minu tütre toas —

Karl. Aga härra major, see oli ainult juhus! —

Major. Niisuguseid „juhuseid” ma juba tunnen!

Karl. Kõik stündis viisakuse piirides.

Major. Loll, kes seda usub. Milleks maskeerisite siis ennast?

Karl. Sest et ma kuulsin, kuidas te toasoleva meesterahva vaese omaks lubasite lüüa!

Major. Seda ma teengi!

Karl. Et teile mitte roimari nime hingele panna, siis andis teie tütar mulle oma kleidi ja räti.

Major (kisub tal räti pääst ja pistab tasku). See on kindlaks asitõenduseks kohtu ees!

Karl. Kuid oma tütre hääd nime palun mitte terve ilma ees teotada, seda julgen ma teilt siiski veel paluda, härra major!

Major. Hää nimi! Ma teile veel näitan hääd nime! Terve sugukonna tahan kokku kutsuda, et siis teie üle kohut pidada. Seni aga ei lahku te siit majast sammugi!

Karl. Ma ilmun kohe, kui käsitate.

Major. So, või ilmute! Te jääte siia ja ei lähe sammugi kaugemale. Peaksin teid vist plehku pista laskma! Täna väga! Luku taha tahan teid panna!

Karl. Mind — luku taha?

Major. Seda küll, noorhärra! Minge jalamaid siia mu töötuppa, kuni te isa tuleb. Külap tema ise teile tulusa õpetuse annab. Leiate säält ajaviiteks igasugu vaimulikke raamatuid, kandke nende kaudu hoolt oma hingeõnnistuse eest!

Karl. Kui te mu vabandusi kuuldagi ei taha, siis —

Major. Midagi pole mul vaja kuulda! Sisse, marss!

Karl. Kuid nüüd ei vastuta ma enam millegi eest! (Läheb raamatukokku.)

Major (endale). Pärdik niisugune! — (Lukustab ukse ja pistab võtme tasku.) Niisugune neetud lugu. Kui ma teaks kuhu see tüdruku risu on jooksnud, ma väänaks tal kaela kahekorra! Poisiga mööda tube vedeleda! Eh! (Käib edasi-tagasi.)

Kapten. Siin ma olengi, majorihärra!

Major. Mnjaa — tulete parajal ajal!

Kapten. Käisin raha otsimas, kuid sääl tuli mulle meelde, et veksel juba tasutud on!

Major. Kuidas nii? Tasutud?

Kapten. Ma leidsin vekslit enda taskust, järjekult peab ta tasutud olema!

Major. Teie taskus?

Kapten. Siin ta on! (Näitab vekslit.)

Major. Hm! Nojah — kui ta teie taskus on, siis peab ta ka tasutud olema.

Kapten. Seda minagi mõtlesin.

Major. Sel puhul pean ma küll teilt andestust paluma, et makstud võlga julgesin meelde tuletada.

Kapten. Pole viga, pole viga! Väike hajameelsus, nagu ikka.

Major. Päril õigus: vanaduses ei kustu mälu mitte enam päevade, vaid tundidega! Näiteks seegi lugu: teadsin väga hästi kui teie sisse astusite, et mul midagi tähtsat teile ütelda oli, kuid nüüd on see pääst läind. Mitte märkigi pole enam järel.

Kapten. Vast mõni uudis sõjaasjanduse alal?

Major. Oh — need ilusad ajad on ammu möödas. Ei keegi enam kõssagi neist. Sa taevast jah — kui hästi need ajad mul

veel meeles on! Mäletate ehk vast Paju lahingut, kus pikakõndiga venelane teile täägiga rindu tahtis — aga, pagana päralt, mis ma näen! —

Kapten. Mida te siis näete, härra major?

Major. Teil on ju vabadusrist? — Soovin õnne!

Kapten. Minul vabadusrist? (Vaatleb rinnale.) Näe hullu, eks olegi! Kust kura-muse päralt ma selle olen saand?

Major. Teie ei teagi sellest midagi? See on alles kummaline, ahahaa! (Naerab südamlikult.)

Kapten. Aga, kui küsida tohin, miks ei kanna siis teie enam oma vabadusristi?

Major. Miks ma ei kanna? Ma ei lahku temast ööl ega päeval!

Kapten. Aga lubage, sääl pole ju midagi.

Major (vaatab ennast). Mis, pagana päralt?

Kapten. Ma arvan — te olete vist minu kuue selga ajand! Seepärast oli ta mul lai nagu kott.

Major. Tõsi jah. Ja teie minu oma! Ja mina ei saand teie omas end hästi liigutadagi.

Kapten. Palun tuhat korda andeks!

Major. Ei tee viga, ei tee viga — väike hajameelsus nagu ikka. (Vahetavad kuued.) Aga nüüd peab ka veksliga lugu teine olema.

Kapten. Õige jah, majori härra — nõnda on siis veksel ikka veel maksmata. Jalamaid tarvis linna minna. Ja mina igavene eesel jooksin ennist ringi pää märg nagu — (Pühib päärätiga, mille taskust võttis, higi. Tasku tagasi pistes märkab eksitust.) Eh — siin on jälle üks veider lugu, pagan võtaks, see kuulub küll ka vist teile?

Major. Ah — nüüd tuleb mulle jälle meelde, mis ma teile rääkida tahtsin: teie poeg on kaabakas ja minu maja au teotaja.

Kapten (üllatatult). So? Kuidas nii?

Major. Niipea, kui seda rätti näen, tõmbuvad mu käed rusikasse.

Kapten. Seda rätti nähes?

Major. Teate ka, kellele see kuulub?

Kapten. Ei ole au teada!

Major. Minu tütrele.

Kapten. So, so! Vaata, vaata! Seda minagi arvasin. Väga kena!

Major. Ja teate ka, kelle pääst ma selle leidsin?

Kapten. Muidugi tütre pääst?

Major. Ei, pergel võtaks — teie poja pääst!

Kapten. So. Imelik. Aga kui muud midagi pole, siis pole selle läbi ju veel midagi teotatud.

Major. Aga teie poeg oli selles toas. Ja luku taga!

Kapten. Selles toas? Üsna õige — ma ise ju panin ta sinna kinni!

Major. Mis? Minu tütre tuppa?

Kapten. Aga lubage, see on mitu aastat juba minu poja tuba.

Major. Arvatavasti mõtlete te vist jällegi, et oma kodus olete.

Kapten (mõtiskeles). Püha taevas! Härra major — pean jällegi tuhat korda vabandust paluma! Ja — küll ta nii ikka on. Mina aga tahtsin teile hääd teha ja pistsin poisi luku-taha. Jälle üks väike hajameelsuse segadus.

Major. Ärge pange pahaks, härra kapten, kuid asi on ikkagi liig mis liig. Noort neidu ja noormeest ühte tuppa luku tahta panna, sellest võib väga ebameeldivaid üllatusi tulla.

Kapten. Ilus ei ole ta muidugi mitte.

Major. Õnneks leidsin ma võtme oma taskust!

Kapten. So? See on tõesti ime, sest ma pistsin ta ju oma tasku!

Major. Ehehee! Meie taskud on täna vahetusse läind!

Kapten. Muidugi, majori härra. Kuid ma arvan — me peaksime nad ükskord juba luku takka vabastama! Ei, ole hää, kui kaks noort inimest kahekesi nõnda kaua —

Major. He — arvate et ma sama hajameelne olen, kui teie! Ei, ei kulla kapteni härra! Mina lahutasin nad varsti ära. Teie

poeg on siin — minu töötoas kinni, võite ta kohe üle kuulata. Kohe annan teile võtme. (Otsib taskuis.) Aga kuhu pistsin ma siis võtme?

Kapten. Ei tee viga, majori härra, veidi hajameelne nagu ikka! Külap ta minu taskus on! (Leiab võtme.)

Major. So! No külap ta siis säääl on jah!

Kapten (võtit andes). Seda võtit teile andes on mul sarnane tunne, nagu annaksin teile, kui vaenlasele, oma vägede asukoha teada!

Major. Ja ometi on vägede asukoht suur saladus.

Kapten. Sellest asukohast olenb ju kaotus või võit.

Major. Nagu näiteks Paju lahing, kus meie väed Sala küla veski juures seisid, aga punaste omad —

Kapten (vahelê). — aga punaste omad meie vastas männikus.

Major. Kuidas nii männikus? Palun väga! See polnud ju kellegi männik!

Kapten. So? Miks siis mitte. Meie ees oli männik ja männikus olid punased!

Major. Mis ten'd! — See oli kuusik hoopis!

Kapten. Kellele te seda ütlete! Ma seisin ju mitu päeva silm-silma vastu —

Major (vahele). — männikuga?

Kapten. Ja punastega. Siin olid kaevikud, siin, vasakul, seisid partisaanid, paremal seisime meie, aga taga seisis soomusrong —

Major. Mitte sugugi — soomusrong seisis paremal!

Kapten. No mis ten'd ajate! Seljataga oli meil ju üks purustatud veski ja selle taga —

Major. Veski oli kaugel paremal!

Kapten. Issand jumal küll, mis ten'd ometi —

Major. Oleks mul üks tükike kriiti, ma joonistaksin teile täpselt meie asukoha Pea! Üks silmapilk! (Võtab paterilehe taskust, kisub tükikideks ja asetab tükke lauale.) Vaadake nüüd hoolega — see siin on männik — ptüi kurat, kuusik, tahtsin ma öelda, siin on veski, siin seisime meie, siin partisaanid, soomusrong —

Kapten (kisub paberi küljest tüki). — soomusrong seisis siin!

Major (paberitükki rebides). Ei, siin!

Kapten. Palun väga, majori härra, aga nagu ma näen olete te oma lahinguga mu vekslit katki rebind!

Major. See oleks alles temp!

Kapten. Ei tee viga, ei tee viga! Väike hajameelsus nagu ikka! Õieti öelda, sõprade vahel ei tohi mingisuguseid võlatähti olla.

Major. Ma tean, ma tean! Kuid see on ju siiski midagi hullu! See neetud hajameelsus küll! Seda pole mul veel kunagi juhtund!

Liisi (raamatukogus). Aga papike, kui ma kooki küpsetama pean, siis on selleks juba ülim aeg!

Kapten. Kuulge — kas see mitte teie tütre hääl pole?

Major. Ennem pean aga teie poja vabastama! (Avab ukse kuid pörkub sisse vaadates tagasi.) Sada sajasarvilist sarvikut, juba jälle olete te ühes toas ninapidi koos!

Liisi. Aga sa ise ju lukustasid meid siia, papike!

Major. Seda sa valetad, tüdruk!

Liisi. Sa käkisid mind ju raamatu-riiulilt kokaraamatut otsida ja kui ma parajasti säääl otsisin, lendas ka Karl sisse. Ma arvasin, et sa tema mulle appi saatsid!

Major. So? Nojah — nüüd tuleb ka mulle meelde!

Kapten. Hihihii! (Naerab kahjuröömsalt.) Säääl tan'd on, kulla sõjasõber! Kus siis nüüd sinu ettevaatus jäi? Ei tee viga, väike hajameelsus nagu ikka!

Karl. Isa, ütle minu eest paar hääd sõna! Ma armastan Liisit nii väga!

Kapten. Pea suu, poiss! Kuhu sa siis oma pruudi tahad panna? Sul on ju pruut!

Karl. Isegi selle oled sa juba jõudnud unustada, isa, et mu pruut teisega varvast laskis!

Kapten. Lasi ta tõesti varvast?

Karl. Sa said ju kirja!

Kapten (meelestades). Õige, õige — poiss! Selle unustasin ma hoopis. Väike hajameelsus nagu ikka. Kuidas on, majori härra, kui me nad hoopis luku taha paneksime?

Major. Tõsi küll, härra kapten, kuid ma ei saa seda kahjuks, sest mu tütrel on ju peigmees.

Liisi. Aga papake — ta suri ju ära! Täna hommikul vast saabus kiri!

Major. Õige, õige, tütar! Kae aga, kus unustus. Väike hajameelsus nagu ikka.

Karl. Nõnda siis, kallid majori härra — tohin ma loota?

Major. Mis teiega siis ikka teha, meie, oleme teid juba kumbki kinni pannud. (Võtab Karli käe.) Tule siia, mu tütar!

Kapten (võtab Liisi käe). Tule siia, mu poeg!

Major (ühendab Liisi ja kapteni käed). Arinastage üksteist ja saage —

Kapten. Palun väga, see on ju minu käsi. Siin on õige käsi! (Juhib Karli käe Liisi kätte.)

Major. Andke andeks — kuid väike hajameelsus, nagu ikka!

E e s r i i e.

Peokorraldajaile

suures valikus tarvilikke peotarbeid soovitab teatrikirjanduse keskladu

Pääsetäheramatud.

Erielse päälkirjadega eeskavale ja tantsule, trükitud mitmetvärvi paberile ja köidetud raamatuiks à 50 piletit.

Plakatid.

Paigutamiseks seltsimajade seintele, ustele jne. igasugu juhatusteks ja korrahoidmiseks.

Rekvisiidid.

Loomade pääd, maskid, näoosad, diadeemid, jaapani päevavarjud, revolvrid, uurid, sormused, kaela- ja rinnailustused, kroonid, inglitiivad, sülelapsed riietatud sinisesse ja roosasse, frakid, õpetajakuued ja ristid, silindrid jne.

Lavaülesvõtted.

Suuremates teatrites lavastatud näidenditest. Pakuvad tarvilikke näpunäiteid lava, dekoratsiooni, krimmi kui ka kostüümide suhtes.

Amorpostkaardid.

Krupitud vastavalt tellija soovidele, eraldi ka laste- ja noorsoo pidudeks.

Jumestusabinõud.

Kodumaa kui ka välismaa vabrikulist. Jumestusvärve saadaval suuremates ja vähemates komplektides, kui ka üksikult.

Konfetid.

Kaalu kui ka tuudiviisi. Eraldi saadaval ka tarvisminevad kotikesed.

◀ **Serpentiinid** ▶

Tavet Mutsu Teaterkirjastus, Tallinna

Tavet Mutsu

Teatriraamatukogu

Teatritarbed.

Näidendid eesti, saksa ja vene keeles

Naljamaängud, draamad, jandid. Sisulit: isamaankul, seltskondlikud, revolutsioonilised, kriminaalsed, rahvapärased, sõjasaalsed, ahiskondlikud, sportlikud, legendid, piibli ainetel, paroodiad jne.

Laulumängud, operetid.

Ühe, kaks, kolme ja enamvaatuslikud. Soolod, duetid, tertsid, naljatehtavad ühele, kahale ja kolmele mees- ja naispevakohtades, kapiidid jne. jne.

Näidendid noorte ja õpilaste elust

Pühademaängud, muinasjutulised, õpetliku sisuga, koolielust, ainult poiss- või tütarlastele jne. jne.

Teatrisiraamatud, nimekirjad.

Jumestus-, näitekirsi-, lavelikunsti-õpetused. Kataloogid, kus näidendite sisuseletas, dekoratsioon, tegelaste arv, ära tähendatud. Lavategelaste tööd ja elulood. Kostüümide valmistamis-õpetused jne. jne.

Saadaval

pükipileid, kontseptsioonid, amormoelkardid, jumesasabirobid

